

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA CỘNG ĐỒNG XÃ HỘI TRONG CHĂM SÓC SỨC KHỎE NGƯỜI CAO TUỔI: KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VÀ BÀI HỌC THAM CHIẾU ĐỐI VỚI VIỆT NAM TRƯỚC BỐI CẢNH GIÀ HÓA DÂN SỐ

ĐẶNG THỊ ÁNH TUYẾT *

Hiện nay, quá trình già hóa dân số diễn ra nhanh chóng, kéo theo nhiều vấn đề xã hội, cần sự chung tay, hỗ trợ, góp sức của toàn xã hội trong công tác chăm sóc sức khỏe người cao tuổi. Nghiên cứu, tiếp thu, vận dụng kinh nghiệm chăm sóc người cao tuổi tại cộng đồng ở các quốc gia trên thế giới sẽ góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả ở nước ta thời gian tới.

Vai trò của cộng đồng xã hội trong chăm sóc sức khỏe người cao tuổi hiện nay

Quá trình già hóa dân số xuất hiện là điều tất yếu và đang diễn ra với tốc độ nhanh chóng tại nhiều quốc gia. Do đó, hoạt động chăm sóc sức khỏe người cao tuổi (NCT) cần được chú trọng hơn bao giờ hết nhằm bảo đảm NCT có thể thực hiện các hoạt động đáp ứng nhu cầu cơ bản hằng ngày trong khoảng thời gian nhất định, ví dụ phương thức chăm sóc sức khỏe dài hạn sẽ hỗ trợ NCT tiếp tục duy trì các hoạt động sinh hoạt thường ngày, bao gồm các hệ thống dịch vụ y tế và chăm sóc xã hội (như chăm sóc tại nhà, an ủi tâm lý, hỗ trợ pháp lý, chăm sóc nghỉ ngơi, bao gồm chăm sóc giảm nhẹ, chăm sóc điều dưỡng,...)⁽¹⁾.

Thực tế, phương thức phát huy vai trò của cộng đồng trong công tác chăm sóc sức khỏe người cao tuổi là giải pháp mang tính hệ thống, toàn diện, lâu dài, hướng tới sự ưu

tiên về sức khỏe thể chất, khả năng chống chịu bệnh tật, tinh thần và cảm xúc cho NCT thông qua dịch vụ chăm sóc phục hồi chức năng tại nhà, góp phần duy trì hạnh phúc của NCT, đồng thời giảm thiểu nguy cơ nhập viện lại sau điều trị⁽²⁾. Đây là phương pháp có sự tham gia của nhiều chuyên gia, nhằm tạo ra sự hỗ trợ, hợp tác và phối hợp trong chăm sóc dựa trên sự kết hợp các dịch vụ y tế, xã hội

* PGS, TS, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

(1) Xem: E. Glinskaya: "Government stewardship of elderly care" (Tạm dịch: Sự điều hành của Chính phủ trong chăm sóc sức khỏe người cao tuổi), *World Bank Group*, ngày 30-1-2019, <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/650961574287997386-0160022019/original/SPJCC19PCCD3S3GovernmentStewardshipofElderlyCare.pdf>

(2) Xem: "Taking care of older people in our communities" (Tạm dịch: Chăm sóc người cao tuổi trong cộng đồng của chúng ta), *Western Cape Government*, ngày 21-9-2022, <https://www.westerncape.gov.za/general-publication/taking-care-older-people-our-communities>

và dựa vào cộng đồng, từ đó, hình thành hình thức chăm sóc mang tính “cá nhân hóa” hơn, nâng cao sức khỏe tổng thể và giải quyết các nhu cầu đa dạng của NCT⁽³⁾. Đối với phương thức chăm sóc tại nhà, tuy sẽ góp phần giảm bớt gánh nặng mà người chăm sóc phải gánh chịu bởi khối lượng công việc tốn nhiều thời gian và căng thẳng⁽⁴⁾, đồng thời khiến người được chăm sóc cảm thấy thoải mái, tự trọng⁽⁵⁾, nhưng lại cần nguồn chi phí và áp lực lớn hơn. Như vậy, so với các phương thức khác, chăm sóc sức khỏe tại cộng đồng vừa đa dạng, hiệu quả, giúp NCT cảm thấy gần gũi, gần bó, vừa giảm bớt về chi phí cũng như áp lực công việc, gánh nặng cho gia đình, cơ sở y tế, đặc biệt là trong trường hợp quá tải bệnh nhân cao tuổi.

Ở Việt Nam, đối tượng người cao tuổi luôn được Đảng, Nhà nước và nhân dân quan tâm đặc biệt; được tạo điều kiện để phát huy vai trò, kinh nghiệm trong công cuộc phát triển đất nước, được bảo đảm lợi ích phù hợp thông qua nhiều chủ trương, chính sách, chương trình hành động. Cụ thể, Nghị quyết số 23-NQ/TW, ngày 12-3-2003, của Hội nghị Trung ương 7 khóa IX, “Về phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc vì dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh” xác định phải chú trọng xây dựng chính sách chăm sóc sức khỏe, quan tâm hơn đến người cao tuổi về y tế, phát huy khả năng tham gia đời sống chính trị của đất nước và các hoạt động xã hội, nêu gương tốt, giáo dục lý tưởng và truyền thống cách mạng cho thế hệ trẻ; Nghị quyết số 20-NQ/TW, ngày 25-10-2017, của Hội nghị Trung ương 6 khóa XII, “Về tăng cường công tác bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân trong tình hình mới” xác định

nhiệm vụ bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe là quyền lợi, nghĩa vụ của mọi người, gia đình, cộng đồng, xã hội, dân tộc, quốc gia; Quyết định số 2156/QĐ-TTg, ngày 21-12-2021, của Thủ tướng Chính phủ, về “Phê duyệt Chương trình hành động quốc gia về người cao tuổi giai đoạn 2021 - 2030”; mới nhất, Nghị quyết số 124/NQ-CP, ngày 7-8-2023, về “Phiên họp Chính phủ thường kỳ tháng 7 năm 2023” yêu cầu đẩy nhanh nhiệm vụ nghiên cứu, giải quyết trợ cấp xã hội, hưu trí xã hội đối với người cao tuổi từ 75 đến 80 tuổi, nâng mức chuẩn trợ cấp xã hội đối với người cao tuổi, bảo đảm tương quan chính sách với các đối tượng khác,... Những chính sách, kế hoạch trên đều nhằm mục tiêu “Phát huy trí tuệ, kinh nghiệm sống, lao động, học tập của người cao tuổi trong xã hội, cộng đồng và gia đình”⁽⁶⁾.

(3) Xem: P. Saucedo: “How integrated community care enhances the well-being of seniors” (Tạm dịch: Giải pháp chăm sóc cộng đồng gắn với nâng cao sức khỏe người cao tuổi), *Integrated care communities*, ngày 26-5-2023, <https://icarecommunities.com/how-integrated-community-care-enhances-the-well-being-of-seniors-2/>

(4) Xem: A. Hajek, C. Brettschneider and et al,...: “Longitudinal predictors of informal and formal caregiving time in community - dwelling dementia patients” (Tạm dịch: Các yếu tố dự đoán theo chiều dọc về thời gian chăm sóc chính thức và không chính thức ở bệnh nhân sa sút trí tuệ tại cộng đồng), *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, Springer Nature, Germany, 2016, tr. 607 - 616

(5) Xem: E. W. Haley: “Family caregivers of elderly patients with cancer: understanding and minimizing the burden of care” (Tạm dịch: Thái độ và hạn chế gánh nặng chăm sóc bệnh nhân cao tuổi mắc bệnh ung thư của gia đình), *The journal of supportive oncology*, United States, 2003, volume 1, supplement 2, tr. 25 - 29

(6) *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. 1, tr. 170

Kinh nghiệm phát huy vai trò của cộng đồng xã hội trong chăm sóc người cao tuổi tại một số quốc gia trên thế giới

Ở khu vực châu Á

Tại Trung Quốc: Dịch vụ chăm sóc NCT tại cộng đồng trở thành hoạt động thường xuyên, mang ý nghĩa lớn trong chiến lược phát triển toàn diện lĩnh vực chăm sóc NCT ở đất nước này. Đây là *loại hình chăm sóc tổng hợp* được người dân ủng hộ, có sự kết nối linh hoạt giữa các cơ sở dịch vụ y tế, từ đó tích hợp phương pháp phục hồi chức năng và dịch vụ điều dưỡng tại cộng đồng thành một nền tảng quản lý chung, đáp ứng nhu cầu bảo đảm sức khỏe trong quá trình già hóa của người NCT. Bên cạnh đó, Trung Quốc chủ động tích hợp các nguồn lực y tế và các nguồn lực tài trợ; cung cấp hệ thống dịch vụ liên tục và thống nhất một cách thuận tiện, chuyên nghiệp, như nhập viện, chăm sóc phục hồi chức năng và chăm sóc cuộc sống ổn định cho NCT,...⁽⁷⁾. Đối với NCT mắc bệnh mãn tính, dịch vụ bác sĩ gia đình và chăm sóc y tế phù hợp, như chăm sóc tại nhà và chăm sóc ban ngày có thể được cung cấp thông qua các hoạt động chăm sóc tại cộng đồng.

Tại Nhật Bản: Đây là quốc gia có tỷ lệ dân số ở mức siêu già, nhóm dân số cao tuổi đạt khoảng 36,2 triệu người, chiếm 29% tổng dân số (năm 2022); dự báo đến năm 2030, nhóm dân số cao tuổi sẽ tăng lên khoảng 37,3 triệu người, nhưng chiếm tới 31% tổng dân số (do mức sinh giảm, quy mô dân số cũng giảm theo) và sẽ tiếp tục tăng (chiếm khoảng 40% tổng dân số vào năm 2060)⁽⁸⁾,... do đó, hệ thống dịch vụ tích hợp dựa vào cộng đồng là giải pháp chăm sóc sức khỏe NCT hiệu quả. Mặt khác, ở Nhật Bản, sự tham gia tích

cực của chính quyền địa phương, các tổ chức phi lợi nhuận và doanh nghiệp thể hiện nỗ lực không ngừng nghỉ trong việc chăm sóc và hỗ trợ người cao tuổi, góp phần bảo đảm môi trường an toàn cho họ giữ gìn cuộc sống ý nghĩa. Tại các khu dân cư thưa thớt, nhiều chương trình thực hiện tái tạo khu vực lân cận (kết nối cộng đồng) được thực hiện, nhằm bảo đảm điều kiện và khả năng đáp ứng quá trình áp dụng hệ thống dịch vụ chăm sóc tích hợp.

Bên cạnh đó, Nhật Bản tập trung nghiên cứu sự đa dạng của yếu tố môi trường sống tác động đến quá trình lão hóa, từ đó dựa trên nỗ lực của nhiều bên liên quan để xây dựng chính sách, biện pháp thay đổi thói quen sinh hoạt của NCT theo hướng phù hợp với cộng đồng địa phương⁽⁹⁾. Mặt khác, NCT được khuyến khích thường xuyên giao lưu bạn bè, tham gia các hoạt động xã hội, như văn nghệ, thể thao và các chương trình tình nguyện,...; đây là cơ hội để họ vận động, giúp tinh thần

(7) Lan Xu và Yu Zhang: "Grading nursing care study in integrated medical and nursing care institution based on two-stage gray synthetic clustering model under social network context" (Tạm dịch: Phân loại nghiên cứu chăm sóc điều dưỡng tại các cơ sở chăm sóc điều dưỡng và y tế tích hợp dựa trên mô hình phân cụm tổng hợp hai giai đoạn trong bối cảnh mạng xã hội), *International Journal of Environmental Research and Public Health*, Switzerland, 2022, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36078579/>

(8) Xem: TH: "Việt Nam và Nhật Bản trao đổi kinh nghiệm chăm sóc người cao tuổi", *Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam*, ngày 29-8-2023, <https://dangcongsan.vn/thoi-su/viet-nam-va-nhat-ban-trao-doi-kinh-nghiem-cham-soc-nguoi-cao-tuoi-645280.html>

(9) Xem: Leng Leng Thang, Yoshimichi Yui, Yoshiki Wakabayashi và Hitoshi Miyazawa: "Promoting age-friendly community of support and care in Japan's aging neighborhood: The Nagayama model" (Tạm dịch: Xây dựng cộng đồng hỗ trợ và chăm sóc thân thiện với người già ở Nhật Bản: Mô hình Nagayama), *Aging and Health Research*, Japan, volume 3, issue 1, tháng 3 - 2023, tr. 1 - 6

trở nên trẻ trung, sáng khoái, từ đó hạn chế cảm giác cô đơn và suy nghĩ tiêu cực thường nhật. Đến nay, phần lớn NCT ở Nhật Bản (nơi 75 tuổi trở lên mới được gọi là “già”) vẫn hăng say lao động dù đã quá độ tuổi nghỉ hưu; những công việc nhẹ nhàng, như nhân viên bán hàng, làm nông nghiệp tại nhà,... giúp họ giữ gìn tinh thần khỏe mạnh, tích cực và luôn cảm thấy bản thân hoạt bát, dẻo dai, có ích cho xã hội.

Tại Xin-ga-po: Hệ thống dịch vụ y tế cộng đồng dành cho người cao tuổi chủ yếu được cung cấp bởi Quỹ Chăm sóc tại nhà (bao gồm dịch vụ chăm sóc tại nhà, phục hồi chức năng và chăm sóc ban ngày) được thực hiện ở trung tâm chăm sóc sức khỏe dành cho NCT. Bên cạnh đó, chính quyền luôn chú trọng việc phối hợp với khoa lão khoa tại các bệnh viện để có sự hỗ trợ về chuyên môn, gia tăng khả năng phản ứng kịp thời khi xuất hiện trường hợp khẩn cấp trong quá trình chăm sóc NCT. Xin-ga-po duy trì hoạt động của *các nhóm hỗ trợ* (bao gồm câu lạc bộ phòng, chống đột quỵ và chăm sóc tình nguyện), đến nay nhiều dịch vụ chăm sóc thay thế được cung cấp chủ yếu từ một số nhà tình nguyện... Nhìn chung, các phương pháp chăm sóc NCT dựa vào cộng đồng đều hướng đến mục tiêu *cung cấp đầy đủ các dịch vụ và sử dụng hiệu quả nguồn lực xã hội*⁽¹⁰⁾.

Tại Thái Lan: Thái Lan là quốc gia có tỷ lệ dân số già đứng thứ 2 trong khu vực Đông Nam Á (sau Xin-ga-po) với tốc độ già hóa dân số nhanh (dưới 1%/năm), tốc độ gia tăng nhóm dân số cao tuổi là khoảng 3%/năm; mặt khác, tỷ lệ dân số từ 60 tuổi trở lên được dự đoán tăng gấp đôi, từ 15,7% (năm 2015) lên tới 35,8% (năm 2050); tỷ lệ người cao tuổi từ 80 tuổi trở lên có nhu cầu chăm sóc

dài hạn sẽ tăng gấp năm lần, từ 2,2% (năm 2015) lên 10,7% (năm 2050)⁽¹¹⁾.

Năm 2005, chương trình chăm sóc y tế tại nhà được Nhà nước Thái Lan ban hành, đến năm 2011 có tới 95,6% chính quyền địa phương thực hiện cung cấp dịch vụ chăm sóc y tế tại nhà nhằm hỗ trợ đối tượng người cao tuổi xử lý các vấn đề sức khỏe mãn tính hoặc bị tàn tật (những người tuy đã kết thúc quá trình điều trị tại bệnh viện, nhưng cần được chăm sóc tại nhà). Chương trình cung cấp các dịch vụ thăm khám, chăm sóc sức khỏe tại nhà được thực hiện bởi đội ngũ bác sĩ, y tá, chuyên gia vật lý trị liệu, chuyên gia tâm lý, cán bộ phát triển xã hội và cán bộ y tế cộng đồng,... Bên cạnh đó, nhiều dự án, câu lạc bộ NCT được tổ chức, hướng tới thúc đẩy sự giúp đỡ lẫn nhau giữa những người cao tuổi; cá nhân độc lập, có khả năng tự chăm sóc có thể giúp đỡ NCT không có khả năng tự chăm sóc, phải phụ thuộc vào người khác. Chính quyền cũng tập trung hỗ trợ việc tiếp cận kiến thức và kỹ năng chăm sóc cho các đối tượng NCT, đồng thời đưa ra các tư vấn liên quan đến quá trình chăm sóc⁽¹²⁾.

Ở khu vực châu Âu

Châu Âu đối mặt với tình trạng lão hóa dân số từ nhiều thập niên trước, đến nay, dân

(10) K.S. Lee, R.E. Owen, P.W. Choo, F.J. Jayaratnam: “The role of community health care team in the care of the elderly” (Tạm dịch: Vai trò của đội ngũ chăm sóc sức khỏe cộng đồng đối với hoạt động chăm sóc người cao tuổi), *Singapore Medical Journal*, tháng 8 - 1991

(11) Xem: Nguyễn Thị Hoài Thu: “Chính sách phát triển hệ thống chăm sóc người cao tuổi tại Thái Lan”, *Tạp chí Lý luận chính trị điện tử*, ngày 8-7-2022, <http://lyluanchinhtri.vn/home/index.php/quoc-te/item/4326-chinh-sach-phat-trien-he-thong-cham-soc-nguoi-cao-tuoi-tai-thai-lan.html>

(12) Xem trang sau

số châu Âu đang già đi nhanh chóng do tỷ lệ sinh thấp trong khi tuổi thọ trung bình ngày càng tăng; khoảng 50% dân số Liên minh châu Âu (EU) có độ tuổi từ 65 tuổi trở lên cho biết họ bị hạn chế các hoạt động hằng ngày do có các vấn đề về chức năng thể chất hoặc giác quan⁽¹³⁾; do đó, nhiệm vụ cải thiện hệ thống y tế và dịch vụ chăm sóc trở nên cấp thiết để hỗ trợ xử lý các căn bệnh tuổi già, đồng thời thúc đẩy sự phát triển và duy trì sức khỏe NCT. Mặt khác, các mô hình, phương pháp chăm sóc ngày càng được đổi mới theo hướng xác định rõ nhu cầu và bảo đảm sự độc lập, trao quyền cũng như khả năng hòa nhập của NCT⁽¹⁴⁾; đây là một trong những điểm nhấn về chính sách thích ứng với quá trình lão hóa dân số ở khu vực này.

Hiệp hội Chữ thập đỏ châu Âu là tổ chức tích cực đưa ra phương pháp thúc đẩy xây dựng cộng đồng thân thiện với NCT nhằm tăng cường tính năng động và khỏe mạnh trong quá trình lão hóa; chú trọng nâng cao chất lượng dịch vụ y tế và thúc đẩy sự tham gia của mọi người để tạo ra môi trường thân thiện với NCT, đồng thời giải quyết các vấn đề về sự cô đơn trong xã hội; chủ động thiết kế, thực hiện phối hợp nhằm cải thiện dịch vụ và cung cấp giải pháp để giúp NCT được sống trong môi trường thân thuộc. Bên cạnh đó, các hội chữ thập đỏ ở các quốc gia thực hiện quá trình xúc tiến, phòng ngừa, chẩn đoán, điều trị, phục hồi chức năng và chăm sóc giảm nhẹ để xây dựng, cung cấp hệ thống dịch vụ chăm sóc sức khỏe phù hợp với NCT; tập trung hỗ trợ tâm lý và sự hòa nhập xã hội thông qua tổ chức các hoạt động giải trí, đánh giá cao kinh nghiệm và kỹ năng, đồng thời khuyến khích NCT có nhiều hoạt động gắn bó hơn với gia đình và bạn bè,...

Ở Đức, tỷ lệ người cao tuổi cần được chăm sóc dự kiến sẽ tăng từ 2,4 triệu người (năm 2015) lên 3,2 triệu người (năm 2030). Hiện nay, phần lớn người cần được chăm sóc thích ở trong môi trường quen thuộc của họ càng lâu càng tốt để duy trì mức độ tự chủ cao và các mối quan hệ xã hội của họ⁽¹⁵⁾; hàng xóm, bạn bè và tình nguyện viên có thể giúp những người cần hỗ trợ và chăm sóc điều dưỡng tại cộng đồng và NCT có thể giúp đỡ lẫn nhau, đồng thời phương pháp chăm sóc tại nhà và cộng đồng được khuyến khích vì ít tốn kém hơn cho nhà nước cũng như hệ thống an sinh xã hội⁽¹⁶⁾. Chính quyền địa phương có trách nhiệm lớn trong việc định hình cơ cấu chăm sóc và hỗ trợ, tạo điều kiện và định hình sự tương tác giữa các nguồn lực gia đình, khu phố và cộng đồng xã hội với các dịch vụ chuyên nghiệp. Tuy nhiên, hiện nay, tỷ lệ già hóa gia tăng, tình trạng di cư trong nước và cơ cấu gia đình

(12) V. Prachuabmoh: "A lesson learned from community-based integrated long-term care in Thailand" (Tạm dịch: Kinh nghiệm từ chăm sóc dài hạn tích hợp dựa trên cộng đồng ở Thái Lan), *Asia Pacific Journal of Social Work Development*, United Kingdom, 2015, tr. 213 - 224

(13) Xem: "Caring for older people in age-friendly communities" (Tạm dịch: Chăm sóc người cao tuổi trong các cộng đồng thân thiện với người già), *The Red Cross EU Office*, ngày 7-9-2022, https://redcross.eu/latest-news/caring-for-older-people-in-age-friendly-communities#_ftn1

(14) Xem: "Caring for older people in age-friendly communities" (Tạm dịch: Chăm sóc người cao tuổi trong các cộng đồng thân thiện với người già), *Tlđđ*

(15) Xem: M. Heuchert, H. König và T. Lehnert: "The role of preferences in the German long-term care insurance - results from expert interviews" (Tạm dịch: Tầm quan trọng của các chính sách ưu đãi trong bảo hiểm chăm sóc người cao tuổi ở Đức - kết quả từ quá trình phỏng vấn các chuyên gia), *Gesundheitswesen*, Germany, số 79 (tháng 12 - 2017), tr. 1052 - 1057

(16) Xem trang sau

thay đổi tạo ra những thách thức mới cho nhiều cộng đồng ở Đức trong việc định hình điều kiện sống của NCT.

Hàm ý chính sách cho Việt Nam trong phát huy vai trò của cộng đồng xã hội đối với công tác chăm sóc sức khỏe người cao tuổi

Việt Nam là quốc gia có tốc độ già hóa dân số nhanh so với thế giới, dự báo đến năm 2050, tỷ lệ người từ độ tuổi 60 trở lên tăng hơn 25%; đặc biệt, năm 2036 sẽ bắt đầu thời kỳ dân số già với sự chuyển dịch từ xã hội “già hóa” sang xã hội “già” (giai đoạn quá độ từ già hóa dân số đến dân số già chỉ diễn ra trong vòng 20 năm, trong khi ở các quốc gia phát triển thì kéo dài hàng trăm năm)⁽¹⁷⁾. Hiện nay, nước ta có trên 12,5 triệu NCT, trong đó hơn 6,5 triệu người đang trực tiếp tham gia lao động, sản xuất (khoảng 400 nghìn NCT đạt danh hiệu làm kinh tế giỏi); là lực lượng có nhiều đóng góp trong phát triển kinh tế - xã hội đất nước, như tham gia xây dựng Đảng, chính quyền ở cơ sở, cung cấp sức lao động, tham gia hiến đất, ủng hộ của cải, vật chất trong các hoạt động xây

dựng đường giao thông, trường học, cơ sở y tế, khuyến học,...

Có thể khẳng định, biện pháp phát huy vai trò của cộng đồng nhằm giải quyết hiệu quả những vấn đề liên quan đến quá trình già hóa dân số và bảo đảm lợi ích, an sinh xã hội cho đối tượng NCT là hướng đi phù hợp với văn hóa cộng đồng, truyền thống tôn trọng người già và điều kiện vật chất hiện nay của nước ta; đồng thời, góp phần giảm bớt gánh nặng cho gia đình và hệ thống cơ sở y tế các cấp. Từ kinh nghiệm của các quốc gia đi trước, để thu hút, tận dụng, phát huy vai trò, năng lực của toàn xã hội đối với công tác chăm sóc sức khỏe NCT, thời gian tới, cần nghiên cứu, ban hành, triển khai thực hiện một số chính sách trọng tâm sau:

Thứ nhất, chú trọng, quyết tâm thực hiện hiệu quả chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước nhằm tạo khuôn khổ pháp lý cần thiết để hiện thực hóa mục tiêu bảo đảm quyền được thụ hưởng sự chăm sóc đời sống vật chất, tinh thần và nâng cao tuổi thọ đối với đối tượng là NCT⁽¹⁸⁾. Đặc biệt, trước mắt cần đẩy mạnh thực hiện đạt và vượt mục tiêu đến năm 2030 “bảo đảm 100% người cao tuổi

(16) Xem: A. Hajek, T. Lehnert, A. Wegener, et al: “Factors associated with preferences for long-term care settings in old age: evidence from a population-based survey in Germany” (Tạm dịch: Những yếu tố ảnh hưởng đến mong muốn lựa chọn cơ sở chăm sóc sức khỏe dài hạn tuổi già: Góc nhìn từ kết quả khảo sát người dân ở Đức), *BMC Health Service Research*, Springer Nature, 2017 (17:156), tr. 1 - 9

(17) Xem: Nguyễn Thanh Bình: “Người cao tuổi - Lực lượng quan trọng góp phần phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”, *Tạp chí Cộng sản*, số 1.010 (tháng 3-2023), tr. 28, 30

(18) Chỉ thị số 59-CT/TW, ngày 27-9-1995, của Ban Bí thư, “Về chăm sóc người cao tuổi” xác định chăm sóc, phát huy vai trò người cao tuổi là trách nhiệm của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội; Luật Người cao tuổi năm 2009; Nghị quyết số 20-NQ/TW, ngày 25-10-2017, của Hội nghị Trung ương 6 khóa XII, “Về tăng cường công tác bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân trong tình hình mới” xác định, nhiệm vụ bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe là quyền lợi, nghĩa vụ của mọi người, gia đình, cộng đồng, xã hội, dân tộc, quốc gia; Nghị quyết số 21-NQ/TW, ngày 25-10-2017, của Ban Chấp hành Trung ương, “Về công tác dân số trong tình hình mới”; Quyết định số 1125/QĐ-TTg, ngày 31-7-2017, của Thủ tướng Chính phủ, “Phê duyệt Chương trình mục tiêu Y tế - Dân số giai đoạn 2016 - 2020”; Quyết định số 544/QĐ-TTg, ngày 25-4-2015, của Thủ tướng Chính phủ, “Tháng hành động vì người cao tuổi Việt Nam”

có thể bảo hiểm y tế; được quản lý sức khỏe, khám, chữa bệnh, chăm sóc tại gia đình, cộng đồng, cơ sở chăm sóc tập trung”⁽¹⁹⁾ được đề ra trong Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng.

Thứ hai, tập trung đầu tư nghiên cứu, xây dựng hệ thống dịch vụ chăm sóc sức khỏe cộng đồng cho người cao tuổi tại xã, phường, thị trấn (bao gồm dịch vụ chăm sóc tại nhà, phục hồi chức năng và chăm sóc ban ngày) dưới sự hỗ trợ, thực hiện của đội ngũ nhân viên y tế đã qua đào tạo, có kết nối với cơ sở y tế gần nhất, bảo đảm xử lý kịp thời trong trường hợp khẩn cấp. Bên cạnh đó, tăng cường hoạt động của tổ chức, nhóm hỗ trợ và nhóm chăm sóc tình nguyện gắn với đẩy mạnh xã hội hóa, đa dạng nội dung, phương thức, loại hình chăm sóc NCT; phát huy vai trò nòng cốt của Đoàn Thanh niên, Hội sinh viên, Hội Người cao tuổi, Hội chữ Thập đỏ Việt Nam,... trong các phong trào tôn vinh, chăm sóc NCT, như “Toàn dân chăm sóc, phát huy vai trò người cao tuổi”, “Tuổi cao gương sáng”,...

Thứ ba, phát triển các dịch vụ chăm sóc NCT gắn với sự tích hợp các nguồn lực y tế, nguồn tài trợ, đồng thời cung cấp các dịch vụ liên tục, đồng bộ, thuận tiện, chuyên nghiệp như nhập viện, chăm sóc phục hồi chức năng và chăm sóc cuộc sống ổn định cho người cao tuổi mắc bệnh mãn tính. Bên cạnh đó, cần thu hút, khuyến khích sự tham gia tích cực của các bên liên quan từ chính quyền địa phương, các tổ chức phi lợi nhuận và doanh nghiệp nhằm phối hợp hiệu quả trong quá trình chăm sóc và hỗ trợ NCT, góp phần tạo ra môi trường thuận lợi, lành mạnh, thân thiện, an toàn và cuộc sống có ý nghĩa đối với NCT.

Thứ tư, chú trọng xây dựng nguồn lực phù hợp để phát triển vốn xã hội về thể chế và

con người (gia đình, cộng đồng, tôn giáo) cũng như không ngừng nâng cao nhận thức của người dân về vai trò, đóng góp của NCT và trách nhiệm của mỗi cá nhân đối với NCT trong cộng đồng. Bên cạnh đó, xây dựng, áp dụng các nguyên tắc quản trị tốt trong quản lý hệ thống chăm sóc NCT thông qua việc lập kế hoạch và ngân sách rõ ràng, minh bạch; quản lý nguồn nhân lực cả về khía cạnh y tế và xã hội, đồng thời tăng cường đào tạo đội ngũ chăm sóc chính thức và không chính thức tại cộng đồng nhằm bảo đảm nguồn nhân lực đáp ứng nhu cầu thực tiễn; phát triển mô hình dịch vụ chăm sóc sức khỏe NCT dài hạn dựa vào cộng đồng, tập trung vào chất lượng, kết nối và tích hợp mọi lĩnh vực nhằm đạt mức hiệu quả tối ưu.

Thứ năm, xác định các tiêu chuẩn chất lượng đối với hệ thống dịch vụ chăm sóc, ban hành chính sách, quy định công nhận, khuyến khích, hỗ trợ lực lượng lao động và người chăm sóc không chính thức; đồng thời, hướng dẫn, khuyến khích NCT thực hiện các hoạt động trao đổi thông tin, kết nối nhiều hơn với gia đình và bạn bè thông qua các ứng dụng mạng xã hội. Mặt khác, chính quyền ở cơ sở cần có trách nhiệm định hình hình thức chăm sóc và hỗ trợ NCT phù hợp với điều kiện địa phương; xây dựng “cộng đồng dựa trên sự đoàn kết” và phát triển bảo hiểm chăm sóc dài hạn, góp phần giúp NCT được sống vui, sống khỏe, sống hạnh phúc trong gia đình và xã hội, củng cố niềm tin vào Đảng, Nhà nước và chế độ, từ đó tiếp tục cống hiến cho đất nước vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”. □

(19) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd, t. I, tr. 271